

Εκταση: **290** τ. χλμ. Ανάπτυξη ακτών: **112** χλμ. Κάτοικοι: **26.250 (2011: 33.300)**

Βρίσκεται βορειοδυτικά της Ρόδου, ανάμεσα στην Κάλυμνο και τη Νίσυρο, πλάι στις τουρκικές ακτές της Μ. Ασίας, στο στόμιο του κόλπου της Αττάλειας, 220 μίλια από τον Πειραιά. Είναι το δεύτερο σε μέγεθος νησί της Δωδεκανήσου, πεδινό, εύφορο (σταφύλια, καρπούζια, πεπόνια, λάδι, στάρι κ.λπ.) και με πολλά νερά. Κι ακόμα, οι αλυκές του συγκαταλέγονται στις καλύτερες της Μεσογείου. Οινοποιία, κονσερβοποιία, βυρσοδεψία, υφαντουργία συντηρούνται από την ντόπια γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή. Διαθέτει τις χλωρονατριούχες θερμές ιαματικές πηγές του Άγιο Φωκά. Η οροσειρά Ωρομέδων ή Δίκαιος (875 μ.) δεν εμποδίζει την ανάπτυξη πυκνής συγκοινωνίας σε ένα άριστο οδικό δίκτυο με ειδικές λωρίδες για ποδηλάτες. Διοικητικά ανήκει στην ομώνυμη επαρχία, μαζί με τη Νίσυρο.

Το αεροδρόμιο στην Αντιμάχεια (στο κέντρο του νησιού, 22 χλμ. από την πόλη της Κω) εξασφαλίζει την αεροπορική σύνδεση του νησιού με την Αθήνα. Ακτοπλοϊκά, συνδέεται με Πειραιά και Αλεξανδρούπολη και με τα νησιά Αστυπάλαια, Κάλυμνο, Καστελόριζο, Λέσβο, Λήμνο, Νίσυρο, Ρόδο, Σάμο, Σύμη, Τήλο, Χίο. Το καλοκαίρι και με τα νησιά Λέρο, Νάξο, Πάρο, Πάτμο, Σύρο. Καΐκια εκτελούν δρομολόγια Καρδάμaina – Νίσυρος και Μαστιχάρι – Κάλυμνος.

Πρωτεύουσα και λιμάνι είναι η πόλη της **Κω**, κτισμένη κατά μήκος του μυχού ενός κόλπου, στα βορειοανατολικά του νησιού, στη θέση της ομώνυμης αρχαίας πόλης που δημιουργήθηκε το 366 π.Χ. Καταστράφηκε από σεισμό στα 142 μ.Χ. αλλά και στα 469 και 554. Ο σεισμός του 1933 έδωσε την ευκαιρία στους Ιταλούς να κτίσουν μια καινούρια πόλη με σύγχρονο οδικό ιστό και ταυτόχρονα αποκάλυψε την αρχαία κάτω από τα ερείπια των σπιτιών που τότε κατέρρευσαν. Μυκηναϊκός οικισμός, αρχαία πόλη, ο εντυπωσιακός πλάτανος του Ιπποκράτη (12 μ. η περίμετρος του κορμού), ρωμαϊκά (με την Casa Romana και το Σπίτι της Ευρώπης ανάμεσά τους) και βυζαντινά κτίρια, μεσαιωνικά κάστρα, τζαμιά και η σύγχρονη πόλη με τους δεντροσκεπείς δρόμους και τα γραφικά δρομάκια συνυπάρχουν σε μια έκταση λίγων τ. χλμ. Η πόλη διαθέτει αξιόλογο αρχαιολογικό μουσείο, ενώ στην είσοδο του λιμανιού, ορθώνεται το φρούριο των Ιωαννιτών Ιπποτών (κτίστηκε ανάμεσα στα 1450 και 1478).

Υπάρχουν ακόμα, ο **Άγιος Φωκάς** με τις θερμοπηγές του, η μεσόγεια **Αντιμάχεια**, το ορεινό **σφενδιού**

A

(με την εκπληκτικό θέα από τα καφενεδάκια της Ζίας), η παραλιακή τουριστική

Καρδάμaina

, ο μεσόγειος

Κέφαλος

κοντά στη θέση της αρχαίας Αστυπάλαιας (πρώτης πρωτεύουσας του νησιού), τα παραλιακά

Μαρμάρι

και

Μαστιχάρι

με τις απέραντες παραλίες και το μεσόγειο

Πυλί

.

Άριστα οργανωμένο τουριστικά, το νησί διαθέτει πληθωρικό ξενοδοχειακό δυναμικό, τόσο σε μονάδες υψηλού τουρισμού, όσο και σε ξενοδοχεία, διαμερίσματα με ξενοδοχειακές παροχές και ενοικιαζόμενα δωμάτια για κάθε τσέπη. Εκτεταμένες παραλίες και οργανωμένες ακτές είναι στη διάθεση του επισκέπτη που έχει τη δυνατότητα επιλογής ανάμεσα στις βορειοδυτικές και τις νοτιοανατολικές ακτές, ανάλογα με τον καιρό (μέγιστο πλάτος του νησιού είναι τα δέκα βατά χλμ.).

Ο επισκέπτης μπορεί να προμηθευτεί τα φημισμένα κρυστάλλινα είδη ή από πορσελάνη καθώς και κεραμικά και υφαντά. Και έχει τη δυνατότητα να γευτεί κόκκινο τυρί, γλυκά ταψιού και κουταλιού και φυσικά ντόπια κρασιά.

Τηλέφωνα: Λιμεναρχείο: 224.20.26.594. Μαρίνα: 224.20.20.867. Αστυνομία: 224.20.22.222. Άμεση Δράση: 224.20.22.100. Νοσοκομείο: 224.20.22.300. Τουριστική αστυνομία: 224.20.22.444. Ολυμπιακή: 224.20.28.331. Αεροδρόμιο: 224.20.51.567. Δημοτικό γραφείο πληροφοριών: 224.20.24.460.

Η ιστορία της Κω

Η ιστορική διαδρομή των κατοίκων της Κω, από την εποχή του Λίθου ως και τη λήξη του Πελοποννησιακού πολέμου ήταν κοινή με των άλλων νησιών του συμπλέγματος (Βλέπε **Ιστορία του νομού**

). Η μοναδικότητά της εμφανίστηκε τον Δ' και Γ' αιώνα π.Χ., όταν έφτασε στην πιο μεγάλη της ακμή.

Η φήμη του Ασκληπιείου και η διδασκαλία του Ιπποκράτη μετέτρεψαν την γύρω περιοχή σε αστικό κέντρο. Στα ιερά του θεού Ασκληπιού προσέρχονταν καθημερινά ασθενείς για να τους «θεραπεύσει ο θεός». Από τα 300 που γνωρίζουμε να υπήρχαν, αρχαιότερο ήταν της Τρίκκης (στα Τρίκαλα Θεσσαλίας) και σπουδαιότερο της Επιδαύρου. Στις αρχές του 4^{ου} π.Χ. άρχισε ν' αποκτά φήμη και το Ασκληπιείο της Κω, που τότε δημιουργήθηκε. Διέθετε θειούχες ιαματικές πηγές και γρήγορα ξεπέρασε όλα τα άλλα σε σπουδαιότητα, καθώς οι εκεί θεραπευμένοι αποτελούσαν την ακαταμάχητη ζωντανή του διαφήμιση. Το διηύθυνε ένας μεγάλος ιερέας σε συνεργασία με ένα πυροφόρο (βοηθό). Κι ακόμα, υπήρχαν πολλοί ιερομνήμονες (νοσοκόμοι), νεωκόροι και ιερείς. Οι προσερχόμενοι, πρώτα λούζονταν, μετά προσέφεραν τα αφιερώματά τους κι έπειτα θεραπεύονταν από ιερέα, είτε πρακτικά είτε με υποβολή.

Εκείνο τον καιρό, συνέπεσε να ιδρυθεί στον ίδιο χώρο και ιατρική σχολή που είχε την τύχη να φιλοξενεί διδάσκαλο τον Ιπποκράτη. Ο μεγάλος Κώος επιστήμονας και φιλόσοφος γεννήθηκε το 460 π.Χ. (πέθανε στη Λάρισα της Θεσσαλίας, το 377 π.Χ.) και είναι αυτός που θεμελίωσε την ιατρική επιστήμη. Μελέτησε τον ανθρώπινο οργανισμό και τις ιδιότητές του, τις αρρώστιες και τις θεραπευτικές αγωγές. Προήγαγε τις ειδικότητες παθολογία, διαγνωστική, χειρουργική, γυναικολογία και μαιευτική. Παρ' όλο που δίδασκε μέσα σε χώρο ιερού (η παράδοση τον θέλει και στη σκιά του πλάτανου που φέρει το όνομά του), απάλλαξε την ιατρική από τον εμπειρικό και τον ιερατικό χαρακτήρα της. Με το όνομά του σώζονται 72 συγγράμματα στην ιωνική διάλεκτο (τα πολλά θεωρούνται νόθα). Και το όνομά του φέρει ο όρκος που δίνουν οι νέοι γιατροί στο ξεκίνημα της σταδιοδρομίας τους.

Ο συνδυασμός Ασκληπιείου – Ιπποκράτη έκανε εκατοντάδες χιλιάδες προσκυνητές από όλη την Ελλάδα και τη Μ. Ασία να προσέρχονται στην περιοχή με αποτέλεσμα να ξεφυτρώσουν πανδοχεία, μαγαζιά και όλος εκείνος ο κόσμος που ζούσε από τους ταξιδιώτες. Ο πληθυσμός συνεχώς αυξανόταν. Το νησί έφτασε κάποια στιγμή να αριθμεί 160.000 κατοίκους.

Στα 366 π.Χ., οι γύρω από το λιμάνι οικισμοί ενώθηκαν και δημιούργησαν την πόλη της Κω,

ενώ, στα νότια του νησιού, η εκεί Αστυπάλαια (στη σημερινή θέση Παλάτια, κοντά στον Κέφαλο) έχασε τα πρωτεία.

Με τον θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου (323 π.Χ.), η Κως εντάχθηκε πρώτα στο κράτος του Αντίγονου (382 – 301). Με τη συνθήκη του 311 π.Χ., ο Αντίγονος την παραχώρησε στον Πτολεμαίο (337 – 283 π.Χ.). Στο διάστημα αυτό, η ιατρική σχολή συνέχισε να λειτουργεί με δάσκαλους κάποιους άξιους μαθητές του Ιπποκράτη και άλλους σπουδαίους γιατρούς στη συνέχεια. Η φήμη του Ασκληπιείου μεγάλωνε. Μαζί και η έκτασή του:

Είχε διαμορφωθεί σε τρία επίπεδα, με το μεσαίο να φιλοξενεί τον αρχαιότερο, απλό, ναό του Ασκληπιού και τον βωμό. Στο κάτω επίπεδο, όπου βρίσκονταν το θεραπευτήριο και οι πηγές, είχαν εγερθεί προπύλαια, κόγχες που φιλοξενούσαν αγάλματα, κτίσματα και στοές. Στο πάνω επίπεδο κτίστηκε (Β' αιώνας π.Χ.) επιβλητικός ναός του Ασκληπιού. Ογδόντα σκαλοπάτια οδηγούν από το κάτω επίπεδο (όπου βρίσκεται η είσοδος) στο επάνω. Η συνολική θέα του χώρου από το σημείο αυτό αλλά και τα εκεί κτίσματα, αποζημιώνουν όποιον επιχειρήσει την ανάβαση. Τα κινητά ευρήματα κοσμούν μουσείο του Βερολίνου.

Στην εποχή των Πτολεμαίων, το νησί αναδείχθηκε θέρετρο της αριστοκρατίας. Άλλωστε, δυο μόλις χρόνια μετά την απόκτησή του, ο Πτολεμαίος Α' είδε να γεννιέται εκεί ο γιος του (309 π.Χ.), μετέπειτα Πτολεμαίος Β' ο Φιλάδελφος. Στα 190 π.Χ., η Κως πέρασε στη ρωμαϊκή επικράτεια, αγαπημένο νησί των αυτοκρατόρων. Ανάμεσά τους, ο Κλαύδιος την επισκεπτόταν στα χρόνια 41 ως 51 μ.Χ., οπότε τον δηλητηρίασε η 2^η γυναίκα του Αγριππίνα για να περάσει ο θρόνος στον γιο της, Νέρωνα.

Όπως και τα άλλα από τα Δωδεκάνησα, με τον χωρισμό της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, η Κως πέρασε στη δικαιοδοσία του μετέπειτα Βυζαντινού κράτους. Στα 431, έγινε έδρα επισκόπου. Ακολούθησε την κοινή μοίρα των Δωδεκανήσων και το 1315, έξι χρόνια μετά τη Ρόδο, έγινε τμήμα του ιπποτικού κράτους των Ιωαννιτών. Η σπουδαιότητα που το νησί απέκτησε την εποχή των ιπποτών, αντικατοπτρίζεται στα επιβλητικά οχυρωματικά έργα του κάστρου και του τείχους στο λιμάνι, καθώς και του κάστρου στην Αντιμάχεια. Οι Οθωμανοί προσπάθησαν να κυριεύσουν την Κω στα 1452, μια χρονιά πριν να πέσει η Κωνσταντινούπολη, και στα 1477. Αποκρούστηκαν και τις δυο φορές. Την πήραν μόνον όταν οι Ιωαννίτες παρέδωσαν την Ρόδο. Την κράτησαν ως τα 1912, οπότε τα Δωδεκάνησα κατακτήθηκαν από τους Ιταλούς. Στην Ελλάδα, ενσωματώθηκε το 1948.

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 20.10.2009)